การใช้ยาสลบระยะสั้น ในการตอนสุกรพ่อพันธุ์

นิสิต ตั้งตระการพงษ์
วิทยา เจริญพานิช
สถานีตรวจและรักษาโรคสัตว์พิษณุโลก

ในการเลี้ยงสุกรจำนวนมาก ๆ นั้น ผู้เลี้ยงจะต้องมีพ่อพันธุ์ไว้เพื่อใช้ผสมพันธุ์ พ่อพันธุ์แต่ละตัวอาจใช้งานได้ถึง ๕ — ๖ ปี ดังนั้น พ่อพันธุ์จึงมีขนาดใหญ่มาก เท่าที่เคยพบขนาดโตน้ำหนักประมาณ ๔๐๐ ก.ก. ก็มี ทำให้เกิดปัญหาเมื่อจะเปลี่ยนพ่อพันธุ์ ผู้เลี้ยงจะต้องขายพ่อพันธุ์เก่าเป็นหมูเนื้อ ผู้ซื้อจะต้องให้ตอนก่อน เพื่อกลิ่นสาบประจำเพศผู้จะได้หายไปก่อน มิฉะนั้นแล้วเวลาชำแหละเนื้อสุกรจะมีกลิ่น ซึ่งไม่น่ารับประทาน การตอนพ่อพันธุ์จึงมีปัญหามากสำหรับผู้เลี้ยง การให้หมอชาวบ้านตอนมักประสบปัญหาสุกรตายเสมอ

การตอนสุกรพ่อพันธุ์นั้นไม่ยาก ความสำคัญจะอยู่ที่เราบังคับสุกรให้อยู่นิ่งหรือดิ้นน้อยที่สุดได้อย่างไร ข้าพเจ้าเคยตอนโดยวิธีเหล่านี้

๑. ใช้เชือกมัดขาสุกรทั้ง ๔ ให้แน่น และผ่าลูกอัณฑะ ทำสด ๆ พ่อสุกรจะดิ้นรนมาก ต้องใช้หลายคนกด บางครั้งใช้ยาชาควบก็ได้ผลไม่เป็นที่พอใจ

๒. ใช้กระทอ หรือชุดหวาย ใส่พ่อสุกร วิธีนี้ดิ้นรนน้อยหน่อย แต่ความยากลำบากอยู่ที่จะให้สุกรเข้าชุดหวาย หรือหาชุดหวายใหญ่ ๆ ได้ยาก มักเกิดอุบัติเหตุเอวหัก

๓. การให้ยาพวกคลอโปรมาซีน ควบกัน ๒ วิธีดังกล่าวแล้ว ก็ไม่ได้ผลสุกรยังดิ้นรนอยู่ ยากแก่การปฏิบัติงาน

๔. การใช้ยาสลบระยะสั้น โดยใช้ยา ไทโอเพ็นโตน — โซเดี้ยม ฉีดเข้าเส้นหลอดโลหิตดำที่ใบหูให้สุกรสลบไปก่อน แล้วรีบตอนโดยเร็ว เมื่อตอนเสร็จสุกรจะฟื้นขึ้นมาทันที วิธีนี้ให้ผลดีมาก จึงอยากจะนำวิธีการนี้มาเผยแพร่ ให้พวกเราได้ทราบและนำไปใช้

ยาไทโอเพ็นโตน — โซเดี้ยม มี ๒ ขนาด คือ หลอดละ ๑ กรัม ผสมน้ำกลั่น ๒๐ ซี.ซี. และหลอดละ ๐.๕ กรัม ผสมน้ำกลั่น ๑๐ ซี.ซี. ใช้ขนาด ๐.๕ กรัม/น้ำหนัก ๕๐ ก.ก. ดังนั้น สายตาของสัตวแพทย์เราต้องชำนาญ พอที่จะประมาณ น.น. ของสุกรได้ เพื่อที่จะได้เตรียมยาได้ถูกต้อง ปกติแล้ว ถือปฏิบัติดังนี้

๑. พ่อสุกร น.น. ประมาณ ๘๐ — ๑๒๐ ก.ก. ให้ยา ๑ กรัม

๒. ,, ,, ๑๔๐ — ๑๗๐ ก.ก. ให้ยา ๑.๕ กรัม

๓. ,, ,, ๒๐๐ ก.ก. ขึ้นไป ๒ กรัม

การจับพ่อสุกรต้องใช้เชือกผูกปากบนเหนือเขี้ยวและผูกติดกับเสาคอก ให้ผู้ช่วยบีบเส้นใบหูให้นูนขึ้นใช้ยาสลบที่เตรียมไว้ ใส่กระบอกฉีดยา ใช้เข็มเบอร์ ๒๐ ขนาดยาว ๑ ๑/๒ นิ้ว โดยใช้เส้นที่ขอบใบหูและแทงเข็มที่ปลายเส้นต้องใช้เข็มใหม่ ๆ เส้นโลหิตจะอยู่ใต้หนังถ้าเข็มผ่านเข้าเส้นแล้วเราจะรู้สึกลื่น ๆ เมื่อดูดเลือดกลับจะมีเลือดพุ่งมาเล็กน้อย ถ้าเดินยาแล้วเส้นไม่โป่งถือว่าเข้าเส้นแล้ว ต้องเดินยาโดยเร็ว โดยดันกระบอกฉีดยาให้เต็มที่ให้ยาเข้าไปครึ่งหนึ่งของที่ประมาณไว้ แล้วถอดกระบอกฉีดยาออก คาเข็มไว้ที่ใบหู ให้ผู้ช่วย ๑ — ๒ คน ค่อยประคองให้สุกรล้มนอนลง ซึ่งจะพอดีกับเมื่อถอดกระบอกฉีดยาออก

เสร็จพอดี เมื่อสังเกตการหายใจเป็นปกติดีประมาณ ๒ นาที ก็นำยาที่เหลือมาเดินต่อช้า ๆ ให้หมด การตรวจการสลบที่ใช้เป็นการตอนได้ก็ต้องกดกีบให้ติดกับพื้นเต็มแรง ถ้าไม่เจ็บหรือเจ็บนิด ๆ ก็ใช้ได้ เชือกที่ผูกปากก็ยังคงอยู่ และขยับผูกให้หัวสุกรยกจากพื้นเล็กน้อย

การตอนให้ปฏิบัติดังนี้

ล้างลูกอัณฑะและบริเวณโดยรอบให้สะอาดด้วยยาฆ่าเชื้อ ให้ผู้ช่วยเหยียบหางเอาไว้ บางครั้งสุกรรู้สึกตัวจะยกหางปัดน้ำที่ติดหางจะกระเด็นติดหมอได้ ถ้าสุกรดิ้นนิดหน่อยก็ให้ผู้ช่วยนั่งคร่อมบนตะโพกป้องกันสุกรดิ้น ใช้ใบมีดโกนซอยผม ผ่าลูกอัณฑะเม็ดล่างก่อน (เพราะว่าถ้าผ่าเม็ดบนลูกอัณฑะจะมาบังเม็ดล่างทำให้ทำงานไม่สะดวก) เมื่อเปิดได้ลูกอัณฑะออกมาแล้วฉีกเยื่อที่ติดกับขั้ว (Spermatic cord) ลงมาถึงตัวลูกอัณฑะด้านหัว ซึ่งในบางตัวจะมีเส้นเลือดขนาดใหญ่ ก็ใช้คีมหนีบเส้นเลือดหนีบไว้แล้วดึงให้ขาดจากลูกอัณฑะ หรือใช้วิธีผูกเส้นเลือดก็ได้ (ดังรูป) ส่วนที่ขั้ว (Spermatic cord) ใช้คีมหนีบเส้นเลือดหนีบไว้ แล้วผ่าลูกอัณฑะเม็ดบนทำเช่นเดียวกันนี้

การผูกเส้นเลือด (ดังรูป) ใช้คีมหนีบเส้นเลือดเจาะกลาง Spermatic cord แล้วใช้เชือก ๒ เส้นผูกข้างละเส้น เหลือปลายเชือกไว้ยาว ๆ จึงตัดเอาลูกอัณฑะออก ใช้ทิงเจอร์ทา ดึงเชือกที่ผูกไว้แล้ว เอาคีมหนีบเส้นเลือดออก ดูที่ขั้วว่ามีเลือดไหลออกมาไหม ? ถ้า

ไม่มีเลือดไหลแสดงว่าผูกเส้นเลือดได้ดี จึงตัดเชือกให้สั้น เย็บปากแผลสัก ๒ เงื่อนก็พอแล้ว ทาด้วยทิงเจอร์ ใส่ซัลฟาครีมหรือทาด้วยบิ๊บก็ได้ ควรฉีดยาป้องกันบาดทะยักสัก ๒ หลอด (๓,๐๐๐ ยูนิต) ฉีดยาปฏิชีวนะทุก ๔ – ๕ วัน ก็พอ ให้เจ้าของดูแลเอาใจใส่ไม่ให้แผลเป็นหนอนได้ โดยปกติแล้วแผลจะบวมอยู่ประมาณ ๓ – ๕ วัน แล้วจะยุบไปในที่สุด

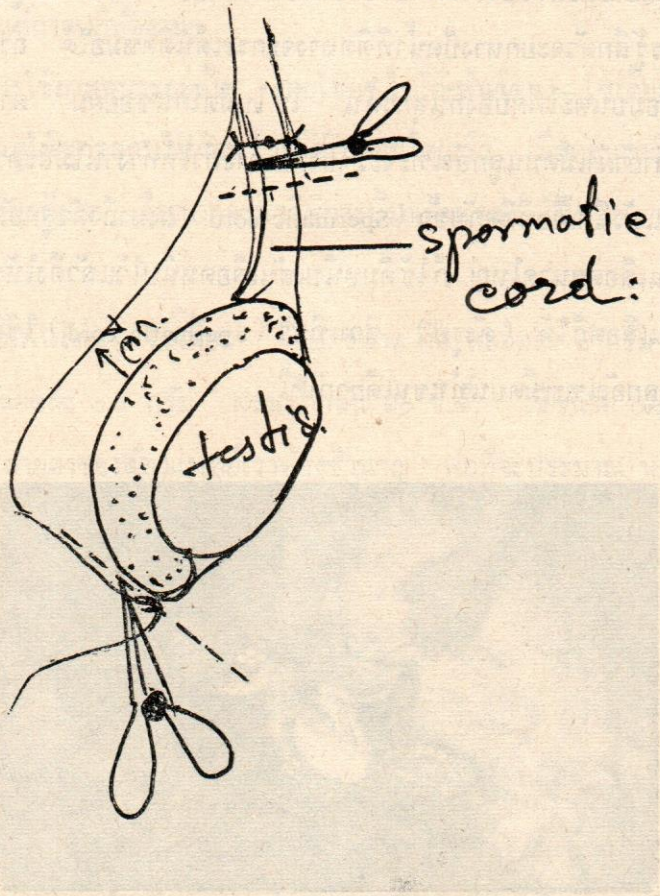

สิ่งที่ควรปฏิบัติถ้าหากทำได้ คือ ก่อนใช้ยาสลบควรให้สุกรอดอาหารเช้านั้น เมื่อตอนเสร็จแล้ว ควรให้สุกรอยู่ตัวเดียวอย่าให้สุกรตัวอื่นรบกวน แม้แต่เจ้าของควรจะอยู่ห่าง ๆ มิฉะนั้น เมื่อเวลาสุกรฟื้นขึ้นมาจะลุกขึ้นเดินโซเซจะเกิดอันตรายได้ ถ้าพบเหตุการณ์เช่นนี้ ควรหาผักหรือหญ้าให้สุกรกิน โดยปกติแล้วถ้าไม่มีสิ่งไรรบกวนสุกรจะนอนหลับแล้วตื่นขึ้นมาเดินเป็นปกติทันที. △